

ENGLESKI APELACIONI SUD

Presuda od 25.III 1976.

Drod "Makefjell"

Vijeće: apelacioni suci Cairns i Stephenson
i prvostepeni sudac Sir Gordon Wilmer

Ugovorena nadležnost stranog suda - Takav se uglavak mora poštovati ako ne postoje vrlo jaki i izvanredni razlozi za to da se ne primijeni pred engleskim sudom

Tužitelji, kanadski prodavatelj i engleski kupac, ustali su tužbom in rem i tužbom in personam protiv tuženog, vlasnika broda "Makefjell" radi naknade štete od £ 6.200.- koja im je nastala time što je teret koji je prevožen brodom "Makefjell" oštećen zbog toga što tijekom iskrcaja nije bio uskladišten uz u teretnici propisanu temperaturu od 0°. Tuženi je prigovorio kako tužbi in rem tako i tužbi in personam da je ugovorena nadležnost norveškog suda i primjena norveškog prava u teretnici klauzulom u kojoj se kaže da će "svaki zahtjev (engl. any claim) protiv vozara... biti odlučen u glavnom poslovnom sjedištu vozara i u skladu s pravom tog mjesta". Prvostepeni sudac (Brandon) prihvatio je prijedlog tuženog da se obustavi postupak u tužbi in rem i da se stavi van snage dostava tužbe in personam van područja (engleske) sudbenosti. Tužitelji su podnijeli žalbu Apelacionom sudu.

Apelacioni sud (vijeće L.J. Cairns, L.J. Stephenson i Sir Gordon Wilmer) odbio je žalbu iz slijedećih bitnih razloga:

Sva tri suca se slažu u tome da takvu klauzulu treba poštovati ako nema vrlo jakih razloga ("strong reasons") da se ne prihvati, pa nalaze prvo uporište za to u precedentu "The Cap Banco" (1913) u kojem je rečeno da se u primjeni ugovora mora, ako ugovorni uglavci to dopuštaju, primijeniti očita namjera i sporazum stranaka. Nadalje nalaze da baš u pogledu jurisdikcionih klauzula i engleski i američki precedenti upućuju u istom pravcu, pa se pozivaju na slučaj "The Fehmarn" (1957) u kojem je rečeno da, kada je izričito ugovorena nadležnost stranog suda, moraju postojati jaki razlozi ("a strong case") za to da se prijedje preko takvog uglavka i da se postupak nastavi u Engleskoj. Taj precedent su slijedili brojni drugi, pa je i Vrhovni

sud SAD primijenio isti princip u "The Chaparral" (1972). Svi sudovi tih zemalja odustali su od, kako se oni izražavaju, anahronističkih i nacionalističkih stavova.

Suci odbijaju konstrukciju prema kojoj riječ "zahtjev" ("claim") ne bi bila dovoljna, jer da bi moralo stajati "spor" ("dispute"), pa ističu da ako nema spora nema ni zahtjeva o kojemu bi sud mogao odlučivati. Isto tako smatraju da se ta klauzula ima primijeniti kako na zahtjeve na temelju ugovora ("in contract") i na vanugovornom temelju ("in tort"), pa se u tu svrhu pozivaju na izreku L.J. Asquitha u Woolf v. Collis (1949) prema kojoj se "any claims" odnosi na obje kategorije zahtjeva. Per obiter dictum L.J. Cairns ističe da je doduše L.J. Asquith izričito naglasio da u po njemu primijenjenoj klauzuli nije bilo riječi "under this contract", ali on (L.J. Cairns) smatra da to ne bi, i kada bi te riječi bile u klauzuli, isključivalo njenu primjenu i na zahtjeve na vanugovornom temelju.

Suci su odobrili obrazloženje prvostepene odluke da razlozi za neprimjenu te klauzule moraju biti ne samo jači nego i izvanredni ("exceptionnal"). Nisu izvanredni razlozi potreba da se preslušaju svjedoci od kojih je većina u Engleskoj (ali dva u Norveškoj), zatim vjerojatnost da se lučko poduzeće uvuče u parnicu kao i činjenica da za Norvežane nema poteškoće raspravljati na engleskom jeziku, a nisu izvanredni, jer se kod zaključivanja ugovora s takvom klauzulom unaprijed zna da će najviše temelja za sporove biti baš u zemlji iskrcaja. Pogotovo nema razloga da se ta klauzula interpretira po načelu "contra proferentem" kao da je tobože u korist brodoglasnika, jer ona može biti jednako na njegovu štetu kao i na njegovu korist, prema tome kako odnosno pravo u svojoj cjelini i u svojim pojedinačnim propisima djeluje u sporovima koji nastaju na temelju takvog ugovora.

(LLR 1976,2, str.29)

E.P.

Bilješka. - Ova presuda nastavlja niz onih presuda koje su prihvatile primjenu uglavka o nadležnosti stranih sudova u teretnicama. U njoj treba podvući shvaćanje da je zapravo neodlučno koji se izraz u takvoj klauzuli upotrijebi (dakle "claim" ili "dispute"), ali bi možda bilo opreznije u formulare uvrštavati oba izraza. Ovaj precedent podvlači

i to da je diskusija u Kući Lordova u Heyman v. Darwins (1942) o tome da li riječi "koji (scil. zahtjevi) nastaju iz ugovora" ("arising under a contract") imaju šire značenje nego li riječi "(scil. zahtjevi) iz ugovora" ("under a contract") pokazala da nema razlike (kako je u samoj toj diskusiji isticao Lord Wright, a u Union of India v. Aaby's Rederi A/S, 1974. to opetovali Viscount Dilhorne i Lord Salmon). Kod sastavljanja klauzula u tereticama bi se prema tome u pogledu klauzule o sudbenosti trebalo ravnati prema izrekama sudaca u ovoj rješidbi.

E.P.

FRANCUSKI KASACIONI SUD

Presuda od 19. I 1976.

i

APELACIONI SUD, Aix-en-Provence

Presuda od 25.VI 1974.

Sté des Travaux et Industries
Maritimes (STIM) et Groupement
économique Manucar c/a Sté
Creusot-Loire et Sté Métropole
Algérie Transit et Transports
(MATT)

Kopneni i pomorski slagački posao - Slagačeva odgovornost - Ograničenje slagačeve odgovornosti - Pod pomorskim slagačkim poslom obuhvaćaju se pored operacija ukrcaja tereta u brod i njegovog iskrcaja iz broda, i operacije koje tome nužno prethode ili slijede - Ne smatra se da tim operacijama nužno prethode operacije istovara tereta iz kamiona na obalu ako je ukrcaj na brod nakon toga izvršio drugi slagač, već takav istovar čini dio kopnenog slagačkog posla - Slagač za pomorski slagački posao odgovara ograničeno, a za kopneni neograničeno

Prodavatelj (Sté Creusot-Loire) je pred Trgovačkim sudom u Marseilleu tužio prijevoznika (Sté Métropole Algérie Transit et Transports - dalje MATT) i slagačko poduzeće (Sté des Travaux et Industries Maritimes - dalje STIM) zahtijevajući da mu solidarno naknade štetu većeg iznosa nastalu oštećenjem tereta.

Prodavatelj je pod uvjetima prodaje FOB bio obvezan uputiti teret - brodski dio stroja težine 19000 kg -